

Att avslöja lögn i säkerhetsprövningsint ervjun

FORUM SÄKERHETSSKYDD, 4 juni 2024

Ola Kronkvist, PhD.

ola.kronkvist@lnu.se

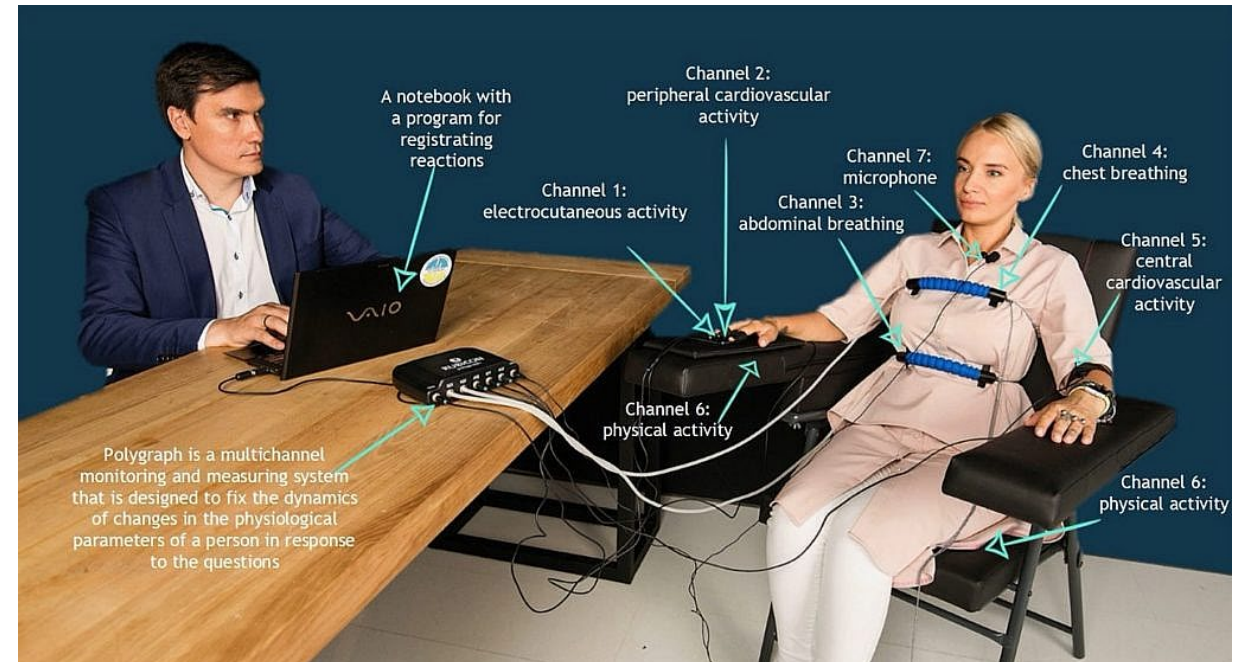

Hur mycket ljuger vi?

- Dagligen 4-8 ggr (sociala smålögnar)
- Dagligen 1-2 ggr (rejäla osanningar)
- Kvinnor och män ljuger om olika saker.
- Det finns kulturella skillnader
- Par ljuger i var tionde interaktion.
- Nykära ljuger i var tredje interaktion!

Hur bra är vi på att avslöja lögn?

- Allmänheten ca 55%
- Polygraf ca 75-95% ?
- Specialiserad beteendevetare ca 70-85%
- Interner ca 65%
- Professionella 48-65%

Varför är vi inte bättre än så?

- Vi är vältränade lögnare
 - Bra på att spela
 - Smarta lögner är "sanna"
- Sanningsbias/lögnbias
- Evolutionen har inte hjälpt oss
- Vi bestämmer oss för snabbt
- Vi använder fel ledtrådar
- Vi tolkar ledtrådar fel

Icke-verbala ledtrådar

Oanvändbara	Sällan användbara	Användbara
Ögonrörelser	Stelt kroppsspråk	Inga
Oroliga kroppsrörelser	Negationer i kroppsspråk	
Fnattar sig i ansiktet	Inadekvat minspel	
Svettas/rodnar	Känsloläckage (t.ex. Micro expressions)	

Paralingvistiska ledtrådar

Ledtråd	Förberedd	Oförberedd
Pauser	-	+
Talfel	-	+
Tvekan	-	+
Talhastighet	+	-
Röstläge	+ vid nervositet	+ vid nervositet

Verbala ledtrådar

- Ologiskt och få detaljer - oförberedd
- Logiskt och många detaljer – förberedd
- Mindre konsistent utsaga
- Indirekta svar
- Övergeneraliserande svar
- Få referenser till sig själv
- Motsägelser

Job interviewer: It says in your CV that you are quick at mathematics. What is 17×19 ?

Me: 36

Interviewer: That's not even close

Me: But it was quick

Vad går att påverka?

- Konsistent utsaga – Kunskapsövertag, taktisk användning av information
- Detaljriktighet och paralingvistiska ledtrådar – Förkunskaper öppnar nya oväntade frågeområden
- Sökande efter kontrollerbar information
- Viljan att berätta – Situationella krav, kommunikativ förmåga som bygger social responsivitet

Taktisk användning av information

- Skaffa informationsövertag
- Rangordna
- Be personen utveckla sin berättelse på dessa områden
- Sök ny kontrollerbar information
- Avslöja informationen och begär förklaring
- Nya samtal när information kunnat kontrolleras

Taktisk användning av information

- Frågeområdenas syften:
 - Sårbarheter och dess skyddsfaktorer
 - Naivitet
 - Attityd inklusive rättsmedvetande
 - Pålitlighet
- Målpersonernas strategier
- Skillnaden mellan anställd och arbetssökande
- Kontrollerbarhet, förarbete och efterarbete: exempel

Utlandsresor och andra kopplingar till utlandet

Skapa en uppfattning om den prövades resvanor. Vad har varit syftet med resorna (kulturellt, historiskt, äventyrligt, sol och bad eller liknande). Har den prövade träffat nya vänner eller bekanta under någon resa som personen fortfarande är vän eller har kontakt med? Vad vet den prövade om dessa personer? Vilka vänner och kontakter har den prövade i andra länder, både privat och i tjänst?	
Vilka länder har du besökt de senaste 10 åren och i vilket syfte (både privat och i tjänst)	
Hur ofta reser du utomlands?	
Kvarvarande kontakter från dessa resor ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, information om dessa
Har du varit skriven/bosatt i utlandet ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, när skedde det, var och under hur lång tid
Eventuella anhöriga/kontakter som bor utomlands, beskriv relationen och i vilka länder dessa kontakter finns	
Har du tillgångar eller bolagsengagemang utomlands ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, utveckla samt ange i vilket eller vilka länder
Intervjuarens anteckningar (frivilligt)	

Språkkunskap

Om den prövade har kunskap i språk som inte vanligen lärs ut i svenska skolor, fråga varför och var dessa kunskaper erhållits. Har den prövade kontakter eller andra relationer till personer i landet där språket talas?	
Modersmål	Vilka andra språk behärskar du och på vilken nivå
Var, när och i vilket syfte har dessa kunskaper erhållits	
Intervjuarens anteckningar (frivilligt)	

- Kombinera kontroller före med kontroller efter intervjun

Bolagsengagemang, bisyssla och jäv

Notera den prövades eventuella bolagsengagemang eller bisyssla. Diskutera om detta kan innebära en konflikt med FMV:s skyddsvärda intressen, eller om det kan orsaka osäkerhet i övrigt om den prövades lojalitet eller pålitlighet från säkerhetssynpunkt. Notera även om det förekommit någon jävsituation hos tidigare arbetsgivare.	
Har du någon bisyssla ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, beskriv bolaget eller bisysslan
Har du, nära vän eller släkting bolagsengagemang eller bisyssla som kan innebära en intressekonflikt för dig ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, beskriv bolaget eller bisysslan
Har du hos tidigare arbetsgivare varit i någon jävsituation ☐ Nej ☐ Ja	Om ja, beskriv situationen
Intervjuarens anteckningar (frivilligt)	

Hur öppen ska man vara?

- FMV har intervjuguiden öppen på nätet och uppmanar intervjuare att påminna om att registerkontroll görs.
 - Fördelar och nackdelar?
- Infiltration, vilka upptäcker vi inte?

- **Pluggade till polis - hade kärleksrelation med jagade gängledaren**

En kvinna planterades på Polishögskolan av gängkriminella. En annan student hade en kärleksrelation med ...

- **Polisens säkerhetssamtal: "Kan vi lita på dig?"**

Polisens säkerhetsavdelning hinner inte intervjua alla som ska anställas. Därför får andra personer – som ...

Kommunikation i utredande samtal

- Samtalet ska kännas personligt men vara professionellt
- Eftersträva känslomässigt innehåll
- Visa empati
- Eftersträva trygghet
- Hota inte personens självbild
- Använd spegling (verbal och emotionell)
- Använd tystnad
- Använd utredningsinformation taktiskt
- Samtal över telefon ställer särskilda krav
- Tala som vuxen till vuxen

Tänkbara positioner

